

речовина є наркотичною, психотропною чи сильнодіючою, отруйною, встановити, яким саме та встановити його масу.

Встановлення кількісного складу наркотичних засобів та психотропних речовин, що контролюються «Переліком наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», проводиться тільки аналітичними методами на відповідних приладах. При дослідженні застосовується декілька методів: спектральні та хроматографічні. Вони поділяються на ідентифікаційні (наприклад, хроматомас-спектрометрія, ГЧ-спектрометрія) та порівняльні (ТШХ, газова хроматографія з полум'яно-іонізаційним детектором, ВЕРХ). Але при будь-якому застосовуваному методі експерт порівнює отриманий результат із зразком порівняння.

Іноді експерти приймають за зразок з «відомим складом» речовини, досліджувані раніше при провадженні будь-яких експертиз (наприклад, ТШХ, ГРХ), наприклад, неправильно визначений раніше склад або підлягали змішуванню, псуванню, змін при зберіганні.

Юристи професійно встановлюють процесуальні експертні помилки. Кваліфіковано оцінити дослідницьку (змістовну) частину висновку (правильність вибору методики дослідження, отриманих результатів і т.д.) юристу складно, а часом неможливо.

Список використаних джерел:

1. Белкин Р.С. Про оцінку висновку судового експерта //Актуальні проблеми судової експертизи і криміналістики: тези наук.-практ. конф. Київ, 1993. С. 11.

Коцюба Сергій Анатолійович,
кандидат юридичних наук,
заступник військового прокурора
Західного регіону України,
полковник юстиції

Чіпець Олександр Іванович,
здобувач кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії,
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ЗАГАЛЬНІ НАПРЯМИ РОЗСЛІДУВАННЯ НЕЗАКОННОГО ПЕРЕМІЩЕННЯ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЕМ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

Реформування системи правоохоронних органів України потребує створення ефективно діючих підрозділів як в уже існуючих, так й у новостворюваних державних інституціях, що покликані максимально

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

забезпечити процес нормального функціонування суспільства. У той же час не можна забувати про складне економічне становище країни, нестабільну ситуацію на Сході держави, зміну криміногенної обстановки у бік збільшення кількості окремих суспільно небезпечних діянь, зокрема військових злочинів. Серед них вагомим місцем посідає незаконне заволодіння військовослужбовцем вогнепальною зброєю та бойовими припасами, адже вчинення цих діянь впливає на різні соціальні аспекти, а саме: знижується боєздатність відповідних підрозділів Збройних сил України, підривається авторитет армії у суспільстві, порушується належна військова дисципліна. За дослідженнями Ю.М. Берези, методика розслідування цих злочинів також потребує покращення, на що вказують відповідні статистичні відомості. Так, за даними Генеральної прокуратури України, у 2013 р. вчинено 95 фактів досліджуваного кримінально караного діяння, за якими у 54 випадках було складено обвинувальні акти, 2014 р. – 288 (актів складено 62), 2015 р. – 191 (актів складено 68), 2016 р. – 177 (актів складено 38), а 2017 р. – 248 (актів складено 38). Тобто кількість зазначених діянь протягом останніх років лише збільшується, а число доведених до суду справ – зменшується, адже із зареєстрованих правопорушень лише 15-20 % надходять до складення обвинувального акта [1, с. 1-2].

Швидке й якісне розслідування вказаних злочинів безумовно залежить від вчасності проведення першочергових процесуальних дій. За даними вивчення кримінальних проваджень, що порушені за ст. 410 КК України, можна дійти висновку, що на початковому етапі розслідування переважно проводяться такі процесуальні дії: слідчий огляд (зокрема, огляд місця події) – 98 %; допит підозрюваного та свідків – 100 %; одночасний допит двох раніше допитуваних осіб – 21 %; обшук – 47 %.

Першочерговою слідчою (розшуковою) дією є огляд. Від вчасності й якості його проведення залежить можливість слідчого виявити та вилучити сліди злочинця, що вказують на викрадення конкретним військовослужбовцем вогнепальної зброї. При розслідуванні незаконного заволодіння військовослужбовцем зброєю можуть проводитися такі огляди: місця події; ділянок місцевості та приміщень поза місцем події; предметів й документів; освідування. Розслідування факту незаконного заволодіння зброєю розпочинається з огляду місця події (місця несення служби, військового складу, караульного приміщення тощо), допиту очевидців чи свідків, яким відомі певні обставини злочину, допиту підозрюваного, встановлення майнової шкоди, завданої державі. В ході огляду фіксується місце події, предмети військового майна, що стали об'єктом злочинного посягання, які оглядаються і додаються до протоколу огляду [2, с. 86-87]. Досягнення загальної мети огляду можливе за умови своєчасного його проведення, використання різноманітних тактичних

прийомів та методів. Для визначення послідовності проведення огляду необхідно враховувати слідчу ситуацію, що склалася, і використовувати наявну інформацію про вчинений злочин, визначаючи найбільш ймовірні місця знаходження слідів.

Значення обшуків зумовлене тим, що нерідко їх результати містять початкові відомості, які доводять причетність осіб до злочинних дій і можуть бути основою висунення криміналістичних версій та планування розкриття злочинів. Крім того, усі виявлені під час обшуку матеріальні сліди злочину можна порівняти з інформацією, отриманою під час проведення огляду [3, с. 71]. Під час розслідування незаконного заволодіння військовослужбовцем вогнепальною зброєю обшуки за місцем проживання підозрюваного проводяться відразу після його затримання, що дозволяє виявити і вилучити знаряддя злочину (насамперед, зброю), речі і цінності, здобуті злочинним шляхом, та інші предмети й документи, які мають значення для кримінального провадження.

Розслідуючи злочини, у яких не встановлено осіб, які їх учинили, слідчий переважно допитує свідків. Особа, що має кримінально-процесуальний статус підозрюваного, фігурує у таких провадженнях значно рідше [4, с. 145].

Важливе значення має встановлення зі свідком психологічного контакту. Після цього йому пропонують розповісти все, що йому відомо у справі. За даними вивчених кримінальних проваджень встановлено, що переважна кількість свідків (64 %) не повною мірою розуміє важливість тих чи інших обставин для розслідування справи. Здебільшого свідками є військовослужбовці, які сумісно несли службу або патрулювали певну територію. Серед тактичних прийомів, що найбільш доцільно використовувати під час допиту свідків у справах досліджуваної категорії, потрібно виділити швидкий темп допиту. Прискорення темпу допиту створює дефіцит часу, позбавляючи допитуваного можливості ретельно обґрунтовувати кожну відповідь, посилюючи емоційну напругу свідка, у зв'язку з чим недобросовісні свідки часто надають правдиві показання. Одразу слід зауважити, що даний тактичний прийом потрібно використовувати й з огляду на індивідуальні особливості свідка.

Слідчим для успішного допиту необхідно посилювати психологічний контакт із допитуваною особою. Адже спілкування значно ускладнюється тим, що допит є специфічною формою спілкування, у процесі якої громадяни, які перебувають у сфері досудового розслідування, входять у безпосередній контакт з представниками слідчих, які наділені владними повноваженнями [5, с. 134]. Тому важливим є вміння слідчого викликати прихильність у свідка або сформулювати між учасниками допиту обстановку довіри. Не можна забувати, що кожен свідок є особистістю, у зв'язку з чим необхідним є вибір індивідуального шляху до встановлення з ним психологічного контакту.

Список використаних джерел:

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЕКСПЕРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ

1. Береза Ю.М. Розслідування незаконного заволодіння військовослужбовцем зброєю, бойовими припасами та вибуховими речовинами // Автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук за спец. 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність / Береза Юрій Миколайович. – Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, Дніпро, 2018. 20 с.
2. Карпенко М.І. Окрема методика розслідування злочинів, передбачених ст. 410 Кримінального Кодексу України // Юридична наука. № 1. 2014. С. 78–91.
3. Чаплинський К.О. Тактика проведення окремих слідчих дій: Монографія / Д.: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2006. 306 с.
4. Лускатов О.В. Теорія та практика розслідування нерозкритих злочинів минулих років: Монографія / Дніпропетровськ: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2008. 192 с.
5. Удалова Л.Д. Деякі проблеми допиту інформатора в кримінальному судочинстві України // Вісник Луганської академії внутрішніх справ. 2003. № 1. С. 133–137.

Лазарєв Владислав Олександрович,
кандидат юридичних наук,
декан факультету економічної безпеки
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Сіроух Ірина Володимирівна,
аспірант кафедри криміналістики,
судової медицини та психіатрії
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗНАНЬ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗВІДНИЦТВА ТА ВТЯГНЕННЯ НЕПОВНОЛІТНЬОГО В ЗАНЯТТЯ ПРОСТИТУЦІЄЮ

Важливим криміналістичним засобом, що забезпечує найбільш ефективно та швидко кримінальне провадження по факту звідництва та втягнення неповнолітнього в заняття проституцією, є використання спеціальних знань. Вони використовуються під час розслідування будь-якого кримінального правопорушення. Це пояснюється необхідністю розширення можливостей слідчого за рахунок залучення до процесу інших осіб. Адже він, як і кожна інша особа, не може володіти різного роду знаннями, вміннями та навичками. В той же час, необхідно розуміти, що